

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Roasted Uganda

З усіх речей, які я возив українським військовим на фронт, найважливішою була пачка кави. Кілограмовий згорток свіжообсмаженої кави з однієї гіпстерської кав'ярні-ростерії в центрі Ужгорода. Прямокутний блискучий пакунок зі стильною наліпкою Roasted Uganda. Річ радше для інстаграму, ніж для фронту.

Втім, вона виконувала цілком оборонну функцію, щоправда, допомагала захистити не тіло, а те, що важливіше за тіло. Людське в людині. Раніше, коли я писав вірші, я б назвав цю дивну субстанцію душею, а тепер використаю прозаїчніше, але точніше формулювання. Та кава допомагала захистити психіку, бо створювала відчуття, що ти не просто шматок м'яса, ціль для снайперів і бомб, а людина. Людина – з її смаками, вподобаннями і звичками.

Добре пригадую той ранок. Початок травня, коли ночі ще холодні, але вранці повітря швидко набирає тепла й запахів. Село десь за Слов'янськом на Донбасі, де місцевих мешканців тепер у рази менше, ніж військових. Більшість людей виїхала, бо майже щодня околиці обстрілюють, уночі неможливо заснути через звуки вибухів. Уночі, до речі, їх чути краще, вони набувають об'ємності, у темній тиші звучать зловісно, як чуже серцебиття.

Того разу наша волонтерська команда приїхала в пункт дислокації військового підрозділу занадто пізно. Нас довго перевіряли на блокпостах, дорога була важкою, через відсутність зв'язку ми трохи блудили незнайомими дорогами, тож прибули на місце в момент, коли ще не темно, але вже хочеться увімкнути світло. Це означало, що нам доведеться заночувати з військовими: виїхати звідти вночі неможливо через режим світломаскування. Онлайн-карти не працюють, місцевість нам не знайома, фари вмикати заборонено: в такій ситуації ми цілком могли ненароком виїхати на російські позиції.

А коли після короткого й тривожного сну, що переривався звуками ближчих і дальших вибухів, прокинулися, треба було швидко вирушати до наступного підрозділу. Однак мій друг, який після 24 лютого вдягнув військову форму, зупинив нас:

заждіть, мовляв, зараз зварю кави. Електрики не було, тому він завів дизельний генератор, підключив до нього невеличку кавоварку, налив води, а тоді з коробки, яку я вчора йому привіз, дістав пачку кави. Roasted Uganda – було написано на ній. Засипав у кавоварку – і вже за хвилину ранкове травневе повітря запахло елітною арабікою.

Думаю, приблизно так писалася Біблія. Коли Ісус почав ділити рибу і хліб серед людей, вони мали здивуватися не менше за нас тепер. Чисте диво: в одній із найгірших точок світу, десь під Слов'янськом на Донбасі, у розпал війни отримати металеву кружку з ідеально приготованим еспресо. Мабуть, то була найсмачніша кава в моєму житті. Звучить банально, але так і було.

Вловивши наші погляди, мій друг витримав театральну паузу, а тоді відповів на питання, яке ніхто так і не наважився поставити вголос: «Ну а що? Можливо, я сьогодні загину. То чому це має бути день, коли я не випив свою традиційну нормальну ранкову каву? Та пішли вони нахуй, від кави я не збираюся відмовлятися. Ніякий путін це не зламає. Я звик зранку пити добре еспресо, то бодай на це я маю право?!»

Після того я їздив у різні військові підрозділи ще п'ятнадцять разів – на північ, біля російського кордону в районі Харкова; на південь, біля Херсона,

на деокуповані території українського Причорномор'я; а Донбас узагалі тепер знаю чи не краще за своє рідне Закарпаття. Словом, я багато за ці місяці пережив, бачив і чув, але та фраза врзалася мені в пам'ять.

Бо вона – про щось важливіше за геополітику, театри воєнних дій і новинні стрічки. У ній мова про основоположне право людини зберегти свою індивідуальність, себе, своє власне обличчя серед сотень тисяч інших людей. Право не зливатися в мільйонну цифру українських військових, які боронять свою землю, не бути *одним із*, а бути одним. Єдиним таким.

Уявіть собі людину, яка до 24 лютого була абсолютно цивільною, можливо, навіть латентним пацифістом, а після початку повномасштабного вторгнення опинилася на фронті. В її житті змінилося все: відірвана від родини й дому, своєї роботи й кола спілкування, укладу життя і можливості будувати плани на майбутнє, вбрана в маскувальну уніформу, що допомагає зливатися не тільки з мільйоном інших вояків, а й із навколишньою природою, така людина – хоч би й одягнута в найтовщу броню – раптом опиняється голою до кісток. Бо в неї вже немає нічого, що творило б саме її, немає її м'яса й крові – все стає на службу спільній, загальній меті.

Тоді й відкривається ще одна війна – за право бути собою, мати свої смаки і неймовірною ціною